

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Sárvári Várpark

Utoljára módosítva: 2013-11-08 20:35:20

Megye: Vas

Községhatár: Sárvár

A terület kiterjedése: 6.3 hektár

Védetté nyilvánítás év: 2007

GPS koordináták: EOV: 490250; 214150

Felmérést végző személy(ek) neve: Gyöngyössy Péter

E-mail címe(k): kerekerdo@invitel.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A Várpark Sárvár központjában a Nádasdy Vár körül található. A Vár nemcsak múzeum, hanem, itt található a Művelődési Központ is. Ez lényegében a város szíve. A park körbeveszi a Várat, körbejárható, a környező utcákból több helyen is megközelíthető.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A sárvári várat 1398. körül kezdték el építeni egy honfoglaláskori földvár helyén. Mai ötszögletű formáját 1589-ben a Nádasdy család birtoklása idején nyerte el. A Wesselényi-féle összeesküvés után Nádasdy Ferenc országbíróát kivégzik, birtokait elkobozzák, a vár többször gazdát cserél. 1803. után Habsburg Ferdinánd estei-modenai főherceg vásárolja meg. A II. világháború után a vár is és a kert is állami tulajdon lesz. A várkert története dicsősége és hanyatlása egybeesik az uradalom változásaival. Fontos megemlítenünk, hogy a várkert a mai arborétummal azonosítható. A vár körül korábban nem volt park. Ez a védelmi célokat csak akadályozta volna. Ez csak később létesült, akkortól viszont a várkerttel szerves egységet alkotott. A Várkert mindig is jelentősebb volt a szűkebben vett Várparknál. Ezt jól kifejezi a mai védettségi szint is. A Várkert, azaz az Arborétum országos jelentőségű, a Várpark helyi jelentőségű természetvédelmi terület. A várkert első virágzása a XVI-XVII. században a Nádasdyak idejére esik. Ekkor zöldség és gyümölcskertészetéről volt híres, de már számos dísznövény (pl.: tulipán) is volt benne. A XIX. században Grazman lesz a bajor királyi erdőigazgató, aki sokféle magot hozott Japánból. A kert növénykataszterét Scherg Károly állítja össze. A jegyzék 123 fás szárú növényt sorol fel. Ma az egykori várkert (az Arborétum) 350 féle fásszárú növényt tartalmaz. A város központjában a Nádasdy-vár egykori vizesárka helyén létesített több mint 6 hektáros parkosított terület a sárváriak és a turisták közkedvelt tartózkodási helye. Az arborétummal együtt több mint 15 hektáros zöldterületet joggal nevezhetjük a város „tüdejének”. A várat körülvéző park ma jól elkülönül az Edészeti Tudományos Intézetnek helyet adó Arborétumtól. Mintegy 8 éve a Várat jelentős mértékben felújították. Ekkor a fal közelében található fákat eltávolították, így a növényzettel borított terület mára egy 30-40 méter széles gyűrűre zsugorodott. A park helyén az 1800-as évek elején még vízenyős, mocsaras terület volt. IV. Ferdinánd este-modenai uralkodó kezdett hozzá a mocsaras terület lecsapolásához és a terület parkosításához. Az 1853 évi tagosítási térképen már a vár főbejárata felőli oldalon egy rendezett park körvonalai láthatók. A Várpark mai formáját 1931-ben nyerte el. A terület akkori

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

tulajdonosa, Ferenc bajor királyi herceg – a tulajdonjog megtartása mellett – területet 100 évre a község használatába adta, és hozzájárult ahhoz, hogy a nagyközség nyilvános parkot hozzon létre. A parkosítás Biczy Elemér szombathelyi főmérnök tervei alapján, Eöry Vilmos városbíró irányításával és a Szépítő Egylet közreműködésével zajlott. A park ünnepélyes átadására 1931. június 29-én került sor. Korabeli képek tanúsága szerint a parkban virágágyások, rózsalugas, zenepavilon és gyermek játszótér is létesült. A Várparkot folyamatosan fejlesztette a nagyközség. A II. Világháborút követően a Várparkban a vár bejáratától balra a szovjet üzemek részére röplabda pálya létesült. A park felújítására 1965-ben intézkedési terv készült. 1968-ban a Sárvár várossá avatása tiszteletére a vár körüli parkot felújították. Az 1990-es évek végére azonban a Várpark idős fái már balesetveszélyessé váltak. Nagyobb szélben rendszeresen törtek le hatalmas koronaágak, de az is előfordult, hogy tövestől dőltek ki fák. A Várpark rekonstrukciós tanulmánytervét 2000-ben az újjáalakult Sárvári Városszépítő Egyesület készítette el. E javaslat hatására az elmúlt években több idős fa (szomorúfűz, zöld juhar, papíreperfa, kőris) kivágására került sor. Helyükre előnevelt lomblevelű fák kerültek elültetésre. A várfal felújítási munkáival összhangban fakivágások történtek még 2005 szeptemberében, amikor a várfal közvetlen közelében lévő növényzet lett eltávolítva. Ekkor lettek kivágva a vár bejárata mellett jobb és bal oldalon nőtt fák (gyertyán, ostorfa, hárs), amelyek a háborút követően a várról készült valamennyi képen láthatók. A Várpark területén az elmúlt években egy-egy jelentős esemény kapcsán több emlékfát is elültettek. A Várpark fásszárú növényeinek állapotfelvételét 2005 októberében készítették el. E szerint a Várparkban 42 db különböző korú, és fajú fa található. A park legöregebb, legméretesebb fái a idős kocsányos tölgyek, platánok, mocsárciprusok, és zöld juharok. A park intenzíven használt városi terület, kavicsos széles utakkal, nyírott gyeppel. Körben pedig a város zaja. Örvendetes, hogy új ültetések nyomait is láthatjuk. Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, Szombathely, 2000. 3.) Dr. Kulcsár László: Sárvár város közigazgatási területén található természeti értékek ismertetése; Javaslat helyi természetvédelmi rendelet alkotásához; Sárvár, 2005. (kézirat)

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

% Erdő

% Gyep

% Cserjés

% Vizes terület

100 % Egyéb

A terület intenzíven használt keskeny gyűrű alakú városi park

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

P6: park

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus: látogatás, átjárás, rendezvények lebonyolítása

Jellemzőik, intenzitás: Ez a város központja

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Kaszálás, Fásítás,

Egyéb típus: városi parkfentartási munkák (levelek, ágak összegyűjtése, nyesés, stb.)

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A Sárvári Arborétum, a korábbi Várkert az út túloldalán kezdődik, azt kerítés választja el.

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - Sárvári Botanikus Kert országos jelentőségű természetvédelmi terület

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

-

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Éti csiga (*Helix pomatia*) nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Zöld varangy (*Bufo viridis*) Erdei béka (*Rana dalmatina*) Fűrge gyík (*Lacerta agilis*) Karvaly (*Accipiter nisus*) Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Zöld küllő (*Picus viridis*) Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Fekete rigó (*Turdus merula*) Vörösbegy (*Erithacus rubecula*) Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) Zöldike (*Carduelis chloris*) Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) Széncinege (*Parus major*) Barátcinege (*Parus palustris*) Csicsörke (*Serinus serinus*) Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) Csilpcsalpűzike (*Phylloscopus collybita*) Csuszka (*Sitta europaea*) Mókus (*Sciurus vulgaris*) Vakond (*Talpa europaea*) stb

5. Egyéb észrevétel

Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, Szombathely, 2000. 3.) Dr. Kulcsár László: Sárvár város közigazgatási területén található természeti értékek ismertetése; Javaslat helyi természetvédelmi rendelet alkotásához; Sárvár, 2005. (kézirat) Felhasznált térképi források: 1.) www.vasteir.hu (Vas Megyei Térinformatikai Rendszer) 2.) <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (Nyilvános interaktív erdőterkép a NEBIH honlapján)